

DESENVOLUPAMENT SOCIAL, AFECTIU I DE LA PERSONALITAT EN LA INFÀNCIA

Magda Rivero

1. Mecanismes preadaptats per a la interacció social.
2. Desenvolupament emocional.
  - Expressió de les pròpies emocions.
  - Coneixement de les emocions dels altres.
  - Regulació emocional.
3. Temperament.
4. Desenvolupament dels vincles afectius.
5. Desenvolupament del jo: consciència de si mateix; autorreconeixement.
6. Autoconcepte i autoestima.
7. Motivació per l'assoliment.

MECANISMES PREADAPTATS PER A LA INTERACCIÓ SOCIAL

Magda Rivero

- Preferència per la veu humana.
- Diferenciació de fonemes.
- Preferència pel rostre humà.
- Capacitat d'expressar els estats interns.
- Ritmes biològics d'activitat (succió).
- Necessitat primària d'establir vincles afectius.

DESENVOLUPAMENT EMOCIONAL

Magda Rivero

- Expressió de les pròpies emocions.
Emocions bàsiques (primers mesos) i emocions complexes o autoconscients (finals segon any i tercer).
- Coneixement de les emocions dels altres.
Referència social (7/8 mesos).
- Regulació emocional.
Inicialment més externa que interna.
Estratègies d'evitació o mecanismes substitutius.
Autorregulació creixent.

TEMPERAMENT

Magda Rivero

Formes de reaccionar emocional i conductualment als estímuls ambientals: nivell d'activitat; irritabilitat; por; sociabilitat; atenció; ritmicitat.

Perfils temperamentals:

- **Temperament fàcil (40%)**
- **Temperament difícil (10%)**
- **Temperament difícil d'entusiasmar (15%)**

DEFINICIÓ DE LA CONDUCTA D'AFECCIÓ O VINCLE AFECTIU ESPECIAL (“apego”)

Magda Rivero

La conducta d'afecció (“*apego*”) és la conducta social més bàsica. Es defineix com la tendència a procurar-se la proximitat de determinats membres de l'espècie. A les persones a les quals el bebè es vincula es coneixen com a “figures d'afecció” (“*figuras de apego*”). Normalment són la mare, el pare, els avis, germans, una cangur... Les figures d'afecció són generalment més d'una, encara que existeixi una de principal.

MANIFESTACIONS CONDUCTUALS DEL VINCLE AFECTIU

Magda Rivero

- Plor diferencial (el bebè plora més en presència d'altres persones que en presència de les figures d'afecció).
- Plor quan s'allunya la figura d'afecció.
- Somriure diferencial (el bebè somriu més a les figures d'afecció que a d'altres persones).
- Vocalització diferencial (el bebè vocalitza més en presència de les figures d'afecció).

MANIFESTACIONS CONDUCTUALS DEL VINCLE AFECTIU

Magda Rivero

- Orientació viso-motriu (el bebè tendeix a seguir amb la mirada a la figura d'afecció).
- Salutació (el bebè “saluda” a la figura d'afecció, agitant-se, estenent els braços, somrient o fins i tot aplaudint).
- Agafar-se.
- Abraçar.
- Petonejar.

MANIFESTACIONS CONDUCTUALS DEL VINCLE AFECTIU

Magda Rivero

- Exploració de l'entorn des de la figura d'afecció com a base de seguretat (marxar a explorar l'entorn i anar tornant amb la figura d'afecció de tant en tant).
- Córrer cap a la figura d'afecció com a refugi.
- Acostar-se a la figura d'afecció.
- Seguir la figura d'afecció.
- Pujar a sobre de la figura d'afecció.
- Amagar la cara en el cos de la figura d'afecció.

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

- (0-7/9 mesos): el bebè diferencia cada cop millor les persones que normalment tenen cura d'ell de la resta de persones i cada cop mostra de manera més clara preferència per elles.
- No obstant, el bebè accepta amb relativa facilitat la presència i les atencions d'altres persones. Els substituïts són generalment ben acceptats, sempre que no trenquin les rutines i les pautes a les que el bebè està habituat.
- No es pot parlar encara d'autèntics vincles afectius des del punt de vista de l'infant.
- Important: els adults tenen un vincle afectiu amb el bebè i actuen com si el bebè el tingués amb ells. Aquesta "ficció" és fonamental per tal que el nen consolidi vincles reals.

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

- (7/9 mesos): el bebè dóna senyals inequívocs d'haver consolidat vincles afectius amb determinades persones.
- El criteri operatiu normalment utilitzat per decidir si el vincle és consolidat és el següent: el bebè plora i manifesta reaccions permanents d'ansietat quan la figura d'afecció l'abandona i el nen resta en presència d'algun altre adult gratificant.
- La situació estranya d'Ainsworth sistematitza l'observació i la valoració del vincle afectiu.

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

- Quan el bebè manifesta angoixa en absència de la figura d'afecció, ens mostra que la recorda i que ha construït una noció d'aquesta figura com a objecte permanent (permanència de l'objecte social).
- Quan el bebè mostra angoixa per la separació de la figura d'afecció, comença també a mostra recel davant de la presència d'estrany.

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

- La por als estranys pot tenir diversos graus d'intensitat (des d'una cara seriosa al plor intens).

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

FACTORS QUE INFLUEIXEN EN LA POR ALS ESTRANYS:

- Característiques de l'estrany (un home gran i barbut generalment provocarà més recel que una noia).
- La presència o no d'una figura d'afecció.
- El context (conegut o desconegut pel nen).
- La forma com s'aproximi l'estrany.
- El grau d'habitució del bebè a la presència d'estrany...

ETAPES EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE AFECTIU PER PART DE L'INFANT

Magda Rivero

- **(7/9 mesos-2 anys):
diferenciació i consolidació de les relacions socio-afectives dins del sistema familiar i/o l'escola infantil.**

TIPUS DE VINCLE

- Vincle segur (65%)
- Vincle resistent (10%)
- Vincle evitant (20%)
- Vincle desorganitzat/desorientat (5%)

FACTORS QUE INCIDEIXEN EN EL TIPUS DE VINCLE

Ajustament/desajustament entre:

- Temperament

- Característiques de la interacció mare-fill (sensibilitat materna, responsivitat materna, personalitat, pautes de criança)

EL “JO”

Magda Rivero

S’entén per “jo” la combinació dels atributs físics i psicològics que caracteritzen un individu.

CONSCIÈNCIA DE SI MATEIX

Magda Rivero

Quan apareix la consciència d'un mateix?

Una certa consciència d'un mateix com a ésser diferenciat de l'entorn i que pot provocar canvis en l'entorn (responsabilitat personal; consciència d'agència) es donaria des de les primeres setmanes de vida (“jo ecològic”, basat en la percepció i l'acció).

AUTORRECOONEIXEMENT

Magda Rivero

- Els bebès de 5 mesos mostren més interès per la imatge dels altres que per la pròpia.

AUTORRECONeixEMENT

Magda Rivero

- **Als 18 mesos els nens es reconeixen al mirall (prova ideada per Gallup al 1970).**

DESENVOLUPAMENT DEL “JO”

Magda Rivero

Edat (mesos)	Constructe	Emoció autoconscient relacionada
18	Autorreconeixement	
24	Autoconsciència de baix nivell	Neguit per l'autoexposició; gelos
30-36	Autoconsciència d'alt nivell	Emocions autoevaluatives : vergonya, culpa, orgull.

JO PRESENT I JO AMPLIAT

Magda Rivero

- Als 2-3 anys els infants han construït una idea del “jo” present, amb poca integració de les experiències passades.
- Als 3 1/2-5 construeixen una idea del “jo” més complexa, que integra experiències passades, actuals i futures (“jo ampliat”).

L'AUTOCONCEPTE

Magda Rivero

L'autoconcepte és la percepció que una persona té dels seus atributs o característiques.

EVOLUCIÓ DE L'AUTOCONCEPTE

Magda Rivero

- D'un autoconcepte més fonamentat en les característiques físiques, possessions i accions (preescolars) a un autoconcepte que inclou trets psicològics.

AUTOESTIMA

Magda Rivero

- **L'autoestima és la dimensió avaluativa de jo. Integra els judicis de valor que la persona fa sobre les qualitats que configuren el seu autoconcepte.**

AUTOESTIMA

Magda Rivero

ELEMENTS DE L'AUTOESTIMA GLOBAL:

- Competència acadèmica.
- Acceptació social.
- Competència esportiva.
- Aspecte físic.
- Conducta.

AUTOESTIMA

Magda Rivero

FACTORS QUE CONTRIBUEIXEN A UNA BONA AUTOESTIMA:

- Vincle afectiu segur.
- Família, escola, amics.
- Cultura.

MOTIVACIÓ PEL DOMINI I MOTIVACIÓ PER L'ASSOLIMENT

Magda Rivero

- **Motivació pel domini: desig innat d'explorar, conèixer i controlar l'ambient.**
- **Motivació per l'assoliment: desig de lluitar per tenir èxit en tasques difícils i obtenir bons resultats.**

MOTIVACIÓ PER L'ASSOLIMENT I ÈXIT ACADÈMIC

Magda Rivero

FACTORS QUE CONTRIBUEIXEN A LA MOTIVACIÓ PER L'ASSOLIMENT I L'ÈXIT ACADÈMIC:

- Vincle afectiu segur.
- Estimulació familiar (mesurada, p. ex., amb l'escala HOME).
- Educació familiar orientada a potenciar l'autonomia, elogiar els progressos i no criticar gaire els fracassos.
- Influència dels iguals.
- Influències culturals.

MODEL DE WEINER SOBRE LES ATRIBUCIONS PER L'ASSOLIMENT

Magda Rivero

LOCUS DE CAUSALITAT		
	CAUSA INTERNA	CAUSA EXTERNA
CAUSA ESTABLE	Capacitat	Dificultat de la tasca
CAUSA INESTABLE	Esforç	Sort

DESENVOLUPAMENT DE LES ATRIBUCIONS PER L'ASSOLIMENT

Magda Rivero

**Sobreatribució inicial de les capacitats
(preescolars).**

**D'una concepció incremental de la
capacitat a una concepció estable de
la capacitat.**

ORIENTACIÓ AL DOMINI I ORIENTACIÓ AL DESEMPARAMENT APRÈS

Magda Rivero

- **ORIENTACIÓ AL DOMINI:**
tendència a perseverar en les tasques difícils suposant que es té prou capacitat o que els fracassos es poden superar amb esforç.

ÈXIT	S'atribueix a causes internes estables
FRACÀS	S'atribueix a causes externes o internes inestables

ORIENTACIÓ AL DOMINI I ORIENTACIÓ AL DESEMPARAMENT APRÈS

Magda Rivero

- **ORIENTACIÓ AL DESEMPARAMENT APRÈS:**
tendència a desistir després d'un fracàs, per considerar que es té poca capacitat i això no pot canviar gaire.

ÈXIT	S'atribueix a causes externes
FRACÀS	S'atribueix a causes internes estables

PATRONS EDUCATIUS QUE PROMOUEN L'ORIENTACIÓ A L'ASSOLIMENT

Magda Rivero

- Elogi de l'esforç quan es produeixen èxits (elogi dirigit al procés i no a la persona).
- Ajudar a prendre consciència de l'esforç insuficient davant del fracàs.